

francesc serés (Saidí, Baix Cinca, 1972), establert al Sallent, la Garrotxa, és llicenciat en belles arts (1996) i antropologia (1998) per la Universitat de Barcelona. Ha escrit les novel·les *Els ventres de la terra* (2000), *L'arbre sense tronc* (2001) i *Una llengua de plom* (2002), trilogia que ha recopilat posteriorment en el volum *De fems i de marbres* (Quaderns Crema, 2003). També ha escrit el llibre de contes *La força de la gravetat* (Quaderns Crema, 2006) i el llibre de cròniques *Matèria primera* (Quaderns Crema, 2007), amb el qual va obtenir el premi Octavi Pellissa 2004. L'any 2007 ha estat guardonat amb el premi Crítica Serra d'Or i ha obtingut el Premi Nacional de Literatura per *La força de la gravetat*.

La Garrotxa o qualsevol altre lloc

Des de dalt de tot de Pruán es veuen els Pirineus, les Alberes, el golf de Roses i, en dies clars, Collsacabres i Guillerries.

És una talaia abastable, tranquil·la, de camí ample. Passada la Camància, el pont sobre el riu Ser i can Manter, la resta és camí per vora de la Pedra del Mal Llop fins als Emprius. Dalt de tot hi ha una masia l'entrada de la qual és plena de fems de les vaques que pasturen als prats del cim, Pruán, que cada any perd una paret.

El paisatge no és gaire res. Abans de viure al Sallent he viscut a Saidí, a Barcelona, a Balenyà, a la Garriga, a Olot i quasi a cada lloc hi havia la muntanya que permetia veure els encontorns propers i llunyans. A Lleida, per exemple, dalt de tot de la Seu Vella, hi ha el Segrià. Amb una dotzena de punts enlairats com aquests, estratègicament situats, n'hi hauria d'haver prou per poder veure tot el país.

Tot plegat, un escenari buit, però; el paisatge no és res si no està habitat. Qui vivia a Pruán? No ho sé. Qui vivia una mica més a l'est, a la Miana? I a les cases de l'altre vessant, que ja quasi no es veuen, amagades sota les lianes i els esbarzers? Tampoc no ho sé.

Sóc al Sallent, entre Santa Pau i Mieres. El nom de la casa, cal Campaner, ha substituït l'antic nom, ca la Vella, i aquest ho va fer amb can Mau. Qui era en Mau? I la Vella? Tampoc no ho sé. Ni sé qui va posar els topònims del riu Ser, el torrent de Samariu o Briolf. L'historiador Jordi Bolòs, a *El mas, el pagès i el senyor. Paisatge i societat en una parròquia de la Garrotxa a l'edat mitjana*, va fer una descripció detallada i entretinguda de les vicissituds de la zona ara fa moltíssim temps. Hi surt un plànol de la casa; cal Campaner té un 1587 irregular a la llinda. El cas és que de tota aquella gent encara en queda alguna cosa. De tant en tant trobem restes a la feixa del costat de casa, un queixal, un os, restes de les tombes que hi havia al carrer. Aquests possiblement també pujaven a Pruan, anaven fins a la Miana o buscaven bolets i herbes als obacs de la Torroella...

El paisatge no és res; fins i tot el paisatge de la Garrotxa no és res, tan pintat i descrit. Em demanen un article sobre la Garrotxa, com si es pogués parlar d'una manera seriosa d'un territori sense parlar de la gent que l'habita. Des de dalt de tot de Pruan tot això s'entén força bé, els topònims ara resten buits: si ningú no els habita, ¿com sobreviuen?; si ningú no els recorre, ¿com viatjaran?; si ningú no els diu, ¿qui els recordarà?

Per això és tan difícil parlar del paisatge, perquè s'ha de parlar dels homes.

No dels homes en general, vull dir, sinó de cadascun d'ells.

